

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2023.7.13>

DYSKURS INFORMACYJNY W POLSKICH ŚRODKACH MASOWEGO PRZEKAZU NA PRZYKŁADZIE WOJNY ROSYJSKO-UKRAIŃSKIEJ, A MIANOWICIE Z DNIA 24.02.22

Nataliia Zhukovska

aspirant katedry „Dziennikarstwo”.

Narodowy Uniwersytet Lotniczy (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0009-0002-2924-4861

nzhuk2017@gmail.com

Adnotacja. Materiał poświęcony jest zagadnieniom dyskursu informacyjnego. Mianowicie w kontekście relacjonowania wiadomości o Ukrainie przez polskie media w przestrzeni medialnej. O pracy telewizji, radia, portali internetowych i gazet. Ustalono, że dyskurs informacyjny pełni ważną rolę społeczną – wyraża interesy społeczeństwa, dlatego wymaga dodatkowych badań. Ponadto dyskurs informacyjny ma charakter interaktywny i odzwierciedla wszelkie zmiany w życiu społecznym. Uzyskane wyniki mogą posłużyć jako podstawa do dalszych badań nad specyfiką pisania i prezentowania tekstów informacyjnych, informacji w sytuacjach kryzysowych i konfliktowych, w szczególności wojen, które niestety, może się zdarzyć na świecie.

Słowa kluczowe: dyskurs informacyjny, technologie medialne, polskie media, wojna, konflikt, agresja, rynek medialny, przestrzeń medialna.

NEWS DISCOURSE IN THE POLISH MASS MEDIA ON THE EXAMPLE OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR, NAMELY FROM 24.02.22

Nataliia Zhukovska

Postgraduate Student at the Department of Journalism

National Aviation University (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0009-0002-2924-4861

nzhuk2017@gmail.com

Abstract. The article is devoted to the issues of news discourse. Namely, in the context of Polish media coverage of news about Ukraine in the media space. The work of television, radio, Internet portals and newspapers is discussed. It is determined that the news discourse fulfills an important social role – to express the interests of society, and therefore requires additional study. Moreover, news discourse is interactive and reflects all changes in public life. The results obtained can serve as a basis for further study of the specifics of writing and presenting news texts and information during crisis and conflict situations, including wars, which unfortunately can occur in the world.

Key words: news discourse, media technologies, Polish media, war, conflict, aggression, media market, media space.

НОВИНИЙ ДИСКУРС У ПОЛЬСЬКИХ ЗМІ НА ПРИКЛАДІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ, А САМЕ ВІД 24.02.22 РОКУ

Наталія Жуковська

аспірантка кафедри «Журналістика» факультету міжнародних відносин

Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

ORCID ID: 0009-0002-2924-4861

nzhuk2017@gmail.com

Анотація. Матеріал присвячений питанням новинного дискурсу. А саме, у контексті висвітлення польськими ЗМІ новин про Україну у медіапросторі. Про роботу телебачення, радіо, інтернет – порталів та газет. Визначено, що дискурс новин виконує важливу соціальну роль – виражати інтереси соціуму, а саме тому потребує додаткового вивчення. До того ж новинний дискурс має інтерактивний характер та відображає усі зміни суспільного життя. Отримані результати можуть слугувати підґрунтям для подальшого вивчення специфіки написання та подання текстів новин, інформації під час кризових та конфліктних ситуацій, зокрема війн, які на жаль, можуть відбуватися у світі.

Ключові слова: новинний дискурс, медіатехнології, польські ЗМІ, війна, конфлікт, агресія, медіаринок, медіапростір.

Вступ. З 24 лютого 2022 року політики та міжнародна спільнота з особливою увагою та занепокоєнням стежать за російсько-українською війною. Адже цей конфлікт має не лише військовий вимір, але є й комунікаційною війною, яка ведеться паралельно з військовими, дипломатичними, медійними, у тому числі

дезінформаційними заходами. І тут, одним з найголовніших гравців є пропаганда, яку Російська Федерація наполегливо і постійно використовує. Не менш важливою є й психологічна війна – один з елементів інформаційної. У ній часом використовується "м'яка сила", яка, набуває все більшого значення у формуванні іміджу держав на міжнародній арені. Після російського вторгнення в Україну актуальною і важливою дослідницькою проблемою у науковому дискурсі став розгляд комунікативних стратегій і тактик, у тому числі в політичній комунікації. Адже немає жодних сумнівів, що обидві сторони конфлікту, використовуючи різні стратегії та інструменти комунікації, хочуть досягти одного й того ж. Насамперед, зміцнення бажаного для себе іміджу, що дозволить отримати схвалення своїх дій з боку міжнародної спільноти і підтримку з боку ключових світових політиків, які приймають рішення, тим самим зміцнюючи як свою військову міць, так і своє політичне та економічне становище.

І тут знову ж таки без допомоги ЗМІ не обійтися. Сьогодні новини – це інформаційний продукт щоденного вжитку. Їх прийнято розглядати як жанр інформаційної журналістики. Отримуючи актуальну та оперативну інформацію, споживач задовольняє свої інформаційні та психологічні потреби. У наш час новини – основне джерело інформації про перебіг російсько-української війни. Утім, чимало запитань до їхньої достовірності. Адже нині кожен власник мобільного телефону може бути репортером. Інше питання – якої якості будуть ті новини. І тут вже йдеться про відповідальність. За кожне слово та оприлюднену інформацію. У даному дослідженні я намагалися комплексно дослідити новинний дискурс на прикладі польських ЗМІ. Спробувати проаналізувати польський медійний ринок та дослідити скільки та якої уваги приділяли польські ЗМІ інформації про війну в Україні.

1. Новинний дискурс у міжнародному комунікаційному світі.

Новина – це інформація про подію чи сукупність подій, яка в межах певної галузі є новою або незвичною. Це розповіді про найважливіші події за день, тиждень чи навіть місяць.

Як вважає польський професор-соціолог С. Михальчик, ступінь інтеграції соціальної системи буде залежати від сили процесів, що об'єднують структури, у які включаються людські відносини. Потенційні можливості медіа виникають в існуючому вибуховому розмаїтті у сфері електронних, нових видів медіа, адресованих цільовим групам. «Медіа, діючи однаково як у когнітивній, так і в афективній сферах, становлять певну проблему й теми для суспільства, створюють громадську думку та активізують соціальних акторів. Потенціал медіа виникає не з діяльності кожного медіа чи медійної підсистеми з особистістю, але з діяльністю цілої об'єднаної медійної системи».

Розглядаючи дискурс у контексті не лінгвістики, а власне журналістикознавства, на мою думку, є найповнішим трактуванням дефініції К. Серажим, яка вважає, що дискурс – складний соціолінгвістичний феномен сучасного комунікативного середовища, який, по-перше, детермінується (прямо чи опосередковано) його соціокультурними, політичними, прагматично ситуативними, психологічними та іншими чинниками, по друге, має «видиму» – лінгвістичну (зв'язний текст чи його семантично значущий та синтаксично завершений фрагмент) та «невидиму» – екстралінгвістичну (знання про світ, думки, настанови, мету адресанта, необхідні для розуміння цього тексту) структуру і, по-третє, характеризується спільністю світу, який «будується» впродовж розгортання дискурсу його репродуцентом (автором) та інтерпретується його реципієнтом (Серажим, 2002: 89).

Особливу увагу привертають дослідження О. Зернецької. Так, за її твердженням, новини – життєво важливий компонент у бутті індивідуумів, соціальному житті груп, спільнот і держав. Тому новини – це процес, навіть декілька процесів, завдяки яким «необроблена інформація» перетворюється в новий продукт. Під час цього перетворення відбуваються процеси відбору тієї інформації, яка стане новинами, її редагування, посилення, деформація і викривлення, подекуди й маніпуляція нею» (Зернецька, 2005:163). З думкою автора цілком можна погодитися. Лише варто зазначити, що саме новини у сучасному інформаційному просторі формують думку людей про націю, державу та події, які в ній відбуваються. Саме через новини людина отримує найбільше оперативних та чітких даних. Тому, головне і обов'язкове правило – новина має бути перевіреною, правдивою та лаконічною.

У сучасному міжнародному новинному дискурсі та геополітичному просторі «відбувається жорстка конкурентна боротьба, яку обов'язково програють ті суб'єкти, національні системи інформаційної безпеки яких виявляються більш вразливими до деструктивних зовнішніх та внутрішніх інформаційних впливів» (Захаренко, 2017: 313). Важливо розглядати засоби інформаційного впливу в контексті соціальних комунікацій, зокрема небезпечні ефекти для аудиторії. На думку О. Зіменко, інформаційний вплив представляє собою «форму здійснення впливу на свідомість особистості, яка здійснюється із застосуванням ресурсу ЗМІ з метою зміни сформованих оцінок, думок, переконань, цінностей для подальшої трансформації її поведінкової реакції на події, що відбуваються». Своєю чергою, в контексті медіа розглядають інформаційний вплив В. Хорошко і Ю. Хохлачова як «поширення певних ідей, поглядів чи ідеології, є засобом певної політики, головним інструментом його є засоби масової інформації (ЗМІ) та різні комунікації» (Різун, 2008: 260).

У контексті інформаційної безпеки держави варто інформаційний вплив варто тлумачити як «організоване цілеспрямоване застосування спеціальних інформаційних засобів і технологій для внесення деструктивних змін у свідомість особистості, соціальних груп чи населення (корекція поведінки), в інформаційно-технічну інфраструктуру об'єкта впливу та (чи) фізичний стан людини»

Інформаційний вплив здійснюють професійний комунікатор, інфлюенсер, лідер громадської думки, тобто вибудовує наративи, формує однакові настрої та думки, контролює кожного учасника своєю публіки, аудиторії чи натовпу, зокрема «однакові емоційно-вольові, інтелектуальні або фізичні реакції». В. Різун

виокремлює методи масово комунікативного впливу: метод «промивання мізків», метод переконання, метод «наклеювання ярликів», методи в рекламі, метод нейролінгвістичного програмування, метод маркування мас (Різун, 2008: 149).

Л. Городенко до методів прихованого впливу медіа на громадську думку зараховує використання «двадцять п'ятого кадру», методи асоціацій та стереотипів, замовчування, інформаційні війни, а також пропаганду, використання національної ідеї, соціологічні дослідження (Городенко, 2003:16).

Основною тенденцією сучасного інформаційного впливу під час російсько-української війни є вибір конкретної цільової аудиторії. На прикладі проведення спільного навчання збройних сил РФ та Білорусі «Запад-2021» було представлено нарративи, зокрема деморалізація особового складу противника через розсилання адресних текстових повідомлень за допомогою мобільного зв'язку; «захоплення мобільних теле- та радіотрансляційних комплексів; порушення роботи бездротових мереж; тренування агітаційних груп підрозділів психологічної боротьби з «проведення пост конфліктного врегулювання на підконтрольних територіях». Особливу увагу РФ приділяло використанню інструментів кібервпливу, зокрема залучення ботоферм, деструктивні нарративи в соціальних мереж, кібератаки на інфраструктуру держави. Інформаційні атаки на урядові ресурси та сайти мас медіа з метою підміни контенту, а також «викрадення компрометуючої або конфіденційної інформації шляхом злому інформаційних систем та її поширення; блокування інтернет-ресурсів для перешкоджання доступу населення країни; здійснення кібератак на інтернет провайдерів та іншу інформаційну інфраструктуру».

Одним із канонів журналістики вважають правило: «Коментарі вільні, факти – священні». Колишній президент США Дж. Ейзенхауер говорив: «Редакційні колонки належать видавцеві, але колонки інформації – народу». Цей постулат так чи інакше репрезентовано в усіх професійних і етичних кодексах журналіста. Наприклад, в «Канонах журналістики», прийнятих Асоціацією японських видавців і редакторів газет, іде мова про те, що, «готуючи інформацію, журналіст постійно має бути дуже уважним, щоб не допустити використання новини як пропаганди». А видатний англійський видавець лорд Бівербрук заявив Першій Британській королівській комісії з преси, що хоч він видає газети «винятково для пропаганди і з ніякою іншою метою», новини не є предметом пропаганди. Не завжди об'єктивність вважалась журналістською нормою. Скажімо, у дотелевізійні часи, коли преса відігравала більшу роль у суспільстві, сенсаційність і політичні переконання переважали в роботі журналіста. Відсутність об'єктивності не обов'язково означає неточність або тенденційність. Крім того, дослідження позицій журналістів щодо їхньої власної ролі показали, що, наприклад, це може конфліктувати з двома іншими завданнями – відігравання активної ролі захисника суспільних інтересів та надання подіям певної інтерпретації. Деякі критики також зауважували, що об'єктивність сама по собі є формою ідеології й упередженості на протипагу функції преси як сторожового собаки суспільства, незалежного мислення і т.п. Дослідження новин також показало, що існує сумнів стосовно можливості подачі дійсно «нейтральних» новин. Навіть найоб'єктивніші новини найвищого професійного калібру не можуть уникнути нарікань, якщо вони стосуються фундаментальних відмінностей в інтересах і цінностях суспільства.

У всьому світі медіа використовують новини як основу для публіцистики. Відбір та подача новин може відбуватися при цьому по-різному, відповідно до конкретних умов та мети різних ЗМІ. Сучасний тип новин та принципи їхньої побудови виникли разом із комерційною журналістикою у Сполучених Штатах Америки. На початку північноамериканське агентство новин «Ассошіейтед Пресс» випускало нейтральні за змістом і формою новини, які одночасно задовольняли потреби широкого кола читачів. Таким чином, був знайдений спосіб викладу повідомлень на надзвичайно жорсткому медіаринку місцевої преси. Вже у 30-х роках XIX століття комерційна преса створила свою так звану нову журналістику. Першим, хто використав форму «lead story» вважається міністр оборони Америки Едвін М. Стентон, який у своїх дописах повідомляв про замах на президента Лінкольна з 14-го на 15-те квітня 1865 року і які були видрукувані в «Нью Йорк Геральд». У XX столітті розвитку «інформаційної журналістики» особливо посприяло розширення інформаційного ринку внаслідок першої Світової війни. Для значної частини західного ЗМІ принципи відбору та побудови повідомлень актуальні досі. Як і принципи її створення.

У новинах інформація повинна бути розташована у порядку зменшення відповідно до важливості того, про що йдеться. Таким чином, використовується перевернута схема піраміди. Відповідно до неї – найважливіші факти ставлять на початку, а найменш значущі – в кінці.

Новини можуть бути у найрізноманітніших сферах: політики, економіки, суспільства, воєн, подій, трагедій, протестів. Можуть бути теми спорту, науки, технологій чи музики. Складаються новини з фактів і коментарів. Причому, найголовніші саме факти. На думку ветерана американської журналістики Р. Каппона, «просто збирати інформацію вже недостатньо в той час, коли нею переповнені численні джерела – від постійно зростаючого інтернету до найменшого кабельного телевізійного каналу, націленого на певну аудиторію. Роблячи повідомлення, журналісти мають не тільки подавати достовірну інформацію, а ще й витримувати шквал конкуренції»

Інший американський дослідник Роберт Парк порівняв новини з формою соціального знання – історією, яка теж є переліком попередніх подій, вибудованих у певній послідовності. Зв'язок новин із соціальними процесами дослідник пояснював через характеристику самих новин-повідомлень:

– події, що постають як новини, мають бути незвичайними або хоча б неочікуваними; ці якості важливіші, ніж їх «справжня значимість»;

- новини оперативні, що відображають найостанніші або повторювані події;
- новини несистематичні: вони мають справу з дискретними подіями, а світ, який пізнається через новини, складається із непов'язаних між собою випадків, інтерпретація яких не є головним завданням медіа;
- новини не вічні: вони живуть доти, поки самі події актуальні, після чого їх замінюють інші форми знання:
 - новини слугують, в основному, орієнтирами, скеровуючи увагу аудиторії, а не замінюючи знання;
 - новини передбачувані. Цей парадокс Парк пояснює так: якщо подія несподівана в тому сенсі, що вона відбувається, то не несподівана у сенсі того, її що потрапляє до новин; події, що стали новинами як у минулому, так і в майбутньому, є по суті, очікуваними – загалом публіка готова до нещасних випадків, катастроф тощо; новинами стає те, чого люди бояться, на що сподіваються.

На думку німецького дослідника З. Вайшенберга, відбір та подача новин у мас-медіа різних культур відбувається по-різному, відповідно до конкретних суспільних умов та мети медіа організацій. У країнах Заходу основою для роботи мас-медіа є інтерес громадськості; у країнах так званого третього світу критерії для відбору новин визначаються завданнями національного відродження та суспільного виховання; у соціалістичних країнах стосовно того, що становить інтерес, існують (чи існували) вказівки на основі марксизму-ленінізму – новини є орієнтирами для суспільно-політичного розвитку. Сучасний тип новин та принципи їхньої побудови виникли разом із появою комерційної журналістики в США (Каппон, 2005: 142).

Поняття «дискурс» є об'єктом дослідження багатьох наук. З'явившись і сформувавшись у лінгвістиці, літературознавстві, соціології, та філософії, він став об'єктом дослідження соціальної комунікації. Найбільш повне визначення дискурсу у сучасній науці про соціальні комунікації подала К. Серажим у своїй монографії «Глобальний новинний дискурс: тенденції функціонування англійських інтернет-медіа. Відповідно до її визначення, «дискурс – це складний соціолінгвістичний феномен сучасного комунікативного середовища, який по-перше, детермінується (прямо чи опосередковано) його соціокультурними, політичними, прагматично-ситуативними, психологічними та іншими чинниками, по-друге, має «видиму» – лінгвістичну (зв'язний текст або його семантично значущий та синтаксично завершений фрагмент) і невидиму – екстралінгвістичну (знання про світ, думки, настанови, мету адресанта, необхідні для розуміння цього тексту) структуру і, по-третє, характеризується спільністю світу, який «будується» впродовж розгортання дискурсу його автором та інтерпретується його реципієнтом (слухачем, читачем тощо)» (Вайшенберг, 2004: 262).

Загалом, учені виділили різні підходи до розуміння дискурсу, приділивши увагу трьом основним моментам. Окрім дослідники відзначає близькість поняття «дискурс» до стилістики і поняття стилю як такого. Також, чимало лінгвістів пов'язують визначення дискурсу з соціальними явищами, підкреслюючи його комунікативну функцію. А деякі вчені визначають дискурс як форму соціальної дії.

Медіаглобалізація породила чимало проблем, пов'язаних із розвитком інтернету, цифрової техніки тощо. Відтак, вивчення новинного дискурсу та особливостей роботи медіа з глобальними новинами у наш час набувають особливої актуальності, що залежить від кількох чинників. По-перше, швидкий розвиток інформаційних технологій обумовив необхідність їх вивчення, потребу дослідження атрибутів нової журналістики. По-друге, час диктує нові правила і вимагає постійного вивчення тенденцій, їх впливу на транснаціональні мас-медійні організації, складники новинних медіа.

У сучасному світі новини набувають великого значення. У журналістській науковій літературі багато дослідників звертають увагу на те, як подається новинний дискурс, зокрема з початком воєнних дій в Україні в 2014–го року. Особливого загострення проблема набула з початком і повномасштабного вторгнення росії до України 24 лютого 2022 року. У цьому випадку особливого значення набув так званий новинний воєнний дискурс. Важливо і цікаво дослідити, яким чином змінювався новинний воєнний дискурс впродовж останніх восьми років у світових медіа. А саме – яким чином його висвітлювали, наприклад, польські ЗМІ.

2. Реакція польських медіа на повномасштабну війну Росії в Україні

Польські ЗМІ миттєво відреагували на вторгнення Росії в Україну. Теле- та радіостанції змінювали свої ефірні верстки, інтернет-портالي готували спеціальні тематичні випуски та серії подкастів. TVP (польський національний канал громадського телебачення, -авт) навіть відмовився від російських серіалів, а Gazeta Wyborcza у своєму випуску надрукувала український прапор. У четвер вранці, 24 лютого основний канал TVN перервав трансляцію "Dzień dobry TVN" і переключився на сигнал TVN 24, щоб показати інтерв'ю з послом США в Польщі Марком Бжезінським.

Радіостанції також змінили свої ефіри вранці 24.02.22. В ефірі з'явилося більше служб та новинних програм. Деякі радіостанції навіть змінили свої плейлисти.

RMF FM вперше повідомила про вибухи в Києві та Харкові о 4.21 ранку. Спеціальні випуски «Фактів» виходили в ефір з 4.30 ранку, а з 5.30 ранку – кожні чверть години. В ефір вийшли три спеціальні випуски «Ранкової розмови» Роберта Мазурека, з інтерв'ю о 12 та 15 годині – Томаша Терліковського, а о 18 годині – Пьотра Салака. RMF FM має спеціального кореспондента в Києві Матеуша Хлистуна, репортажі якого виходили також на TVN 24.

На радіостанціях того ж дня почали з'являтися нові програми. Так, радіо Zet розпочало свою спеціальну програму о 6 ранку. Спеціальні випуски «Гість Радіо Зет»4 виходили в ефір щогодини з 8-ї до 16-ї години. Кожні півгодини – новини.

На Першому каналі випуски новин виходили кожні 15 хвилин до полудня, а потім кожні півгодини.

Радіо Ток FM запустило спеціальну програму о 5 ранку в четвер.

А на Radio One з четверга трансливали випуски новин українською мовою. Над ними працювали журналісти української редакції Польського радіо за кордоном.

Окрім публікації актуальних новин, Gazeta.pl долучилася до гуманітарної допомоги українцям і стала партнером Польського центру міжнародної допомоги (PCPM) у зборі речей.

Журналісти Onet запустили спеціальний сайт ukraina.onet.pl, на якому розміщено репортаж під назвою «Атака на вільний світ». Це мультимедійний проект, повністю присвячений подіям, що відбуваються в Україні.

Варто відмітити, що Польща – одна з тих країн, що найбільше підтримували українців під час революції Гідності й упродовж усієї російсько – української війни, що триває досі. І у цьому величезна заслуга саме польських журналістів, які чесно та оперативно доносять інформацію про ситуацію в Україні всьому світові. При цьому, часто ризикуючи власним життям. Наприклад, Моніка Андрушевська, ще 2014-го подалася на Схід разом із добровольцями. Була неподалік Писків та Опитного, біля Донецького аеропорту. Окупантів називає терористами. Чотири роки тому пані Моніка отримала нагороду Спільки польських журналістів за репортаж «Bierz ciało, róki dają» («Бери тіло, поки дають»). У матеріалі йшлося про матерів, які які шукають зниклих на війні синів. Окрім того, Моніка Андрушевська активно займається волонтерською діяльністю для родин в'язнів у «ЛДНР» та окупованому Криму, возила дітей загиблих українських вояків на відпочинок до Польщі.

Польський воєнний кореспондент Матеуш Ляховський щодня показувати світові справжнє обличчя росіян. Документував страшні звірства, які вони чинять в Україні. Чоловік був в Україні й до повномасштабної війни. Три роки тому був на Сході, працював над документальним фільмом про Госпітальєрів. Саме до них він приїхав у Києві у перші дні великої війни. І лишився як журналіст. З 16 місяців поляк побував у найгарячіших точках фронту: Соледар, Авдіївка, Бахмут, Куп'янськ, Ізюм, але найбільше думки про життя змінила Буча. Він був одним із перших польських журналістів, які потрапили до звільненого міста.

Павел Боболович – з 2013 року польський журналіст, який, до речі, походить із родини поляків із Волині, живе в Києві. Він веде радіопередачу Program Wschódni та пише статті для газети Kurier Wneta. Праця Павла Боболовича в журналістиці почалася з висвітлення російсько-грузинської війни 2008-го року, а тематикою Східної Європи він зайнявся пізніше. Спершу планував записати цикл передач про те, як Україна змінюється на шляху до євроінтеграції. Однак розпочалася Революція гідності, й Павел висвітлював її від найперших подій до самого закінчення. А в березні 2014 року як журналіст подався на схід України. Журналіст побував практично на всій лінії фронту. Найбільше часу Павел Боболович провів на Луганщині – взимку 2014–2015 років. Старобільськ, Щастя, Станиця Луганська. Був також під час боїв за Дебальцеве.

Пйотр Андрусечко – один із тих польських журналістів, яких із Україною, окрім усього, пов'язує походження. Його батьків у рамках операції «Вісла» примусово переселили до міста Кошалін. Навіть тема докторської праці Андрусечка 2003 року була присвячена українським реаліям: «Становище національностей в Україні після розпаду СРСР на основі польської й української преси». З 2013 року Пйотр Андрусечко живе і працює в Україні як кореспондент польських ЗМІ. Він підготував багато матеріалів про події в Україні: на Майдані, Криму і на Донбасі. Заради репортерства навіть покинув роботу університетського викладача. Журналіст періодично їздив висвітлювати події у Криму, вперше – в грудні 2014 року, коли росія ще не вимагала у польських громадян візи, згодом – на річницю анексії 2015-го й потім регулярно аж до пандемії, коли рф прикрила можливість в'їзду. Журналіст і зараз часто їздить на передову російсько-української війни, представляючи видання Gazeta Wyborcza та Outriders Unblock.

Окрім активно діяльності польських журналістів, в Україні побільшало і польських корпунктів. Так, ще до 2013 – го року їх нараховувалося лише три. Нині – у рази більше.

Загалом, Польща активно висвітлює питання війни в Україні у власному інформаційному просторі, особливо від початку повномасштабного вторгнення росії. Відтоді кількість публікацій значно зросла як у друкованих, в он-лайн виданнях, так і на телебаченні. До того ж Росія весь час намагається розсварити Україну з Польщею, проводячи потужну інформаційну кампанію. Тож, частково й через це на польських ЗМІ стали більше говорити про війну в Україні.

У своїх теленовинах та публікаціях польські журналісти війну в Україні називають здебільшого «війною», «конфліктом» та «агресією». Дуже рідко можна почути вигаданий російською пропагандою термін «спеціальна воєнна операція». Як правило, його вживають з приміткою «так звана». Серед українських чиновників найбільше у польських медіа згадують Президента України Володимира Зеленського. Час від часу можна почути коментарі представників офісу Президента та урядовців.

Наприклад, Денис Шмигаль згадується у контексті презентації карти з пропозиціями для відновлення зруйнованих регіонів України на конференції в Лугано, Кирило Тимошенко – у контексті російського обстрілу торгового центру у Кременчуці, а Андрій Мельник та Дмитро Кулеба – у контексті скандалу навколо інтерв'ю посла України в Німеччині німецькому виданню, зокрема, його заявою щодо Степана Бандери.

Проте порівняно з представниками росії, українська офіційна позиція представляється рідше у польських онлайн-медіа. Лише кількість згадок про Владіміра Путіна більша майже на 4,5 тисяч ніж про Володимира Зеленського у період з 17 червня до 10 липня.

До того ж, представників росії у польському медіа середовищі згадують, коли ті озвучують усілякі заяви – погрози, як-то про застосування ядерної зброї та про ймовірний початок третьої світової війни. Серед іншого польські медіа під час телевізійних ефірів майже щодня обговорюють роль Європи та США у допомозі Україні. Зокрема, про Україну поляки говорять як про частину європейського світу. А ще – постійно

наголошують на необхідності збільшити військову допомогу Україні. А саме – надати більше зброї українським військовим. Саму ж Росію у публікаціях та новинах називають найбільшою загрозою світу. Якщо ж брати період до повномасштабного вторгнення, а саме до 24 лютого 2022-го року, то після Євромайдану та гарячої фази війни на Сході, інтерес польських ЗМІ до України дещо зменшився. Найбільше поляків цікавили резонансні скандали в Україні, перейменування вулиць на честь Бандери чи Шухевича. А ще – енергетична та військова співпраця між Україною та Польщею. Інтерес знову почав зростати після повідомлень американської розвідки про скупчення російських військ поблизу українського кордону. Відтоді і до нині, тема України присутня щоденно і в усіх випусках теленовин, он – лайн публікацій та друківаних видань

Висновки. Польські журналісти намагалися впливати на рівень залученості аудиторії, вказуючи на те, що українська криза негативно впливає на функціонування країни та реалізацію її життєво важливих інтересів. І це незважаючи на те, що Польща не є стороною конфлікту.

Аналіз особливостей медіа дискурсу та новинного дискурсу показав, що мова мас-медіа володіє певною цілісністю, що обумовлено особливостями її використання в сфері масової комунікації. Текст новин передбачає два компоненти – інформативний і оцінний. Звідси і специфічність засобів мови мас-медіа, для якої характерна висока емоційність, точність і переконливість. Мовні особливості дискурсу новин полягають в особливому характері заголовків, в широкому використанні кліше.

Загалом, новинний дискурс є одним із складників загального дискурсу ЗМІ. А складовим елементом новинного дискурсу є новина. Комплексне вивчення глобалізації світового новинного дискурсу дає можливість розглянути низку питань, пов'язаних із медіаглобалізацією сучасного он-лайн-дискурсу новин, здійснити системний аналіз тенденцій функціонування і розвитку глобальних новин та вивчити потреби їх аудиторії. Оскільки новини відіграють визначну роль у житті людини, від того, як відобразатиметься новинний дискурс у комунікативному просторі, залежатиме саме буття особистості користувача новин. Від отримання щоденної інформації до процесу прийняття життєво-важливих рішень. І нині йдеться не лише про Україну, а увесь цивілізований і глобалізований світ. Адже, дискурс не описує світ. Він його формує.

В даному контексті Польща активно висвітлює питання війни в Україні у власному інформаційному просторі. На мою думку, це пов'язано, насамперед, географічною близькістю до воєнних подій та дипломатичним спрямуванням Польщі. До того ж Росія веде свою інформаційну війну проти Польщі, погрожуючи нападом та намагаючись розсварити з Україною, через що увага Польщі до України та війни унаслідок цього також збільшується.

А швидкий розвиток інтернету нині зумовлює перетворення новин в основний наповнювач контенту новітніх медіа. Тож, при написанні новин кожен з журналістів має послуговуватися об'єктивністю, правдивістю, відтак оперувати лише перевіреними джерелами інформації, бути неупередженим та незаангажованим. А ще – відстороненим від усіляких політичних партій. Тобто бути незалежним журналістом.

Список використаних джерел:

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика. Київ, 2004. 262 с.
2. Городенко Л. М. Засоби масової інформації у контексті громадської думки: формування, функціонування, жанрові прийоми. Київ, 2003. 19 с.
3. Захаренко К. Інформаційні впливи як джерела загострення інформаційної безпеки. Київ, 2017. 336с.
4. Зернецька, О. В. Новини VS. Новини. Виборча кампанія в новинних
5. телепрограмах. Київ, 2005. 163 с.
6. Каппон Р. Настанови журналістам Ассошіейтед Пресс. Київ, 2005. 158 с/
7. Різун В. Теорія масової комунікації. Київ, 2008. 260с.
8. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність, Київ, 2002. 392 с.

References:

1. Vaishenberh Z. (2004). Novynna zhurnalistyka [News journalism]. Kyiv. p.262 [In Ukrainian]
2. Horodenko L. M.(2003). Zasoby masovoi informatsii u konteksti hromadskoi dumky: formuvannia, funktsionuvannia, zhanrovi pryiony [Mass media in the context of public opinion: formation, functioning, genre techniques]. Kyiv. p 19. [In Ukrainian]
3. Zakharenko K. (2017) Informatsiini vplyvy yak dzherela zahostrennia informatsiinoi nebezpeky [Information Influences as Sources of Exacerbation of Information Threat]. Kyiv p.336 [In Ukrainian]
4. Zernetska, O. V. Novyny VS. (2005) Novyny. Vyborcha kampaniia v novynnykh teleprohramakh [VS. News. Election campaign in news programs.
5. TV programs]. Kyiv p.163 [In Ukrainian]
6. Kappon R. (2005) Nastanovy zhurnalistam Assoshieited Press [Guidelines for Associated Press journalists]. Kyiv p. 158 [In Ukrainian]
7. Rizun V. (2008) Teoriia masovoi komunikatsii [Theory of mass communication]. Kyiv p. 260 [In Ukrainian]
8. Serazhym K.S.(2002) Dyskurs yak sotsiolinhvalne yavyshe: metodolohiia, arkhitektonika, variatyvnist: monohrafiia [Discourse as a Sociolinguistic Phenomenon: Methodology, Architectonics, Variability]. Kyiv p. 392 [In Ukrainian].